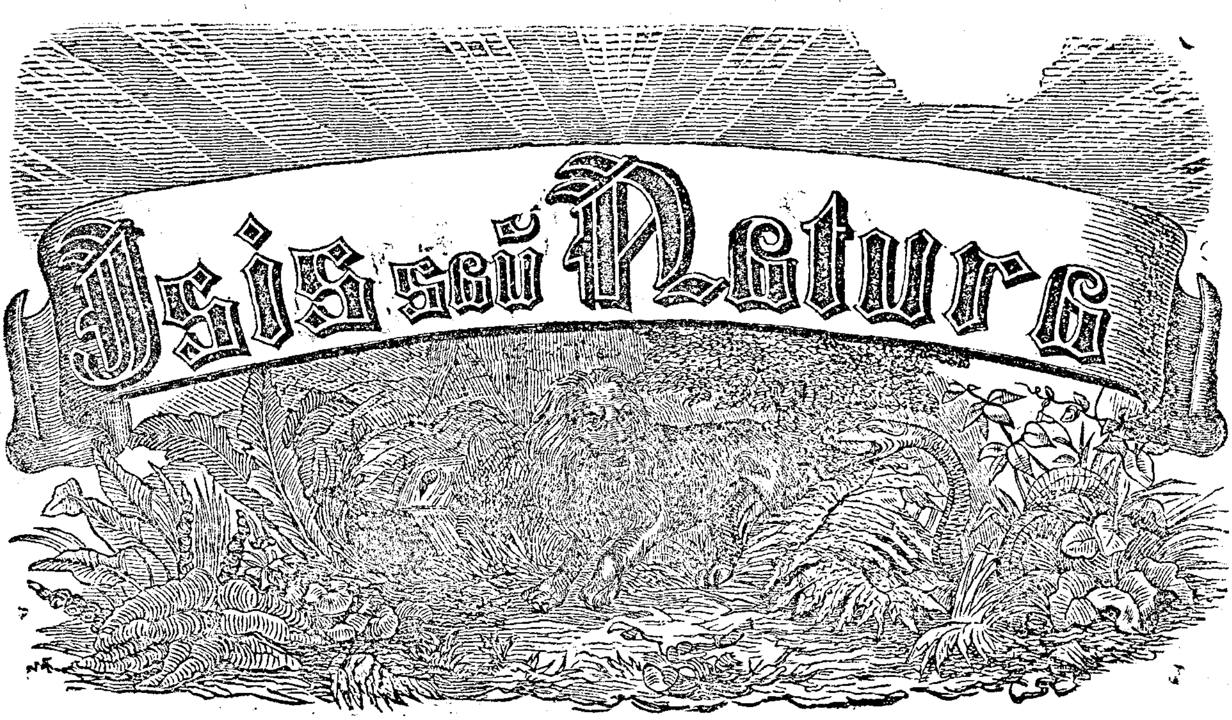

JURNAL

ПЕNTPȣ PESПÎNDIPEA ШTIИNЦЕЛОPȣ NATȣPАЛЕ ШI ESAKTE, ÎN TOATE KЛASEЛE.

Pediџeatȣ

de

PROFESOR DOCTOR IULIU BARASH.

№ 29. (Anȣлȣ алȣ tpeiлea) Бȣкȣpeшtĭ 8 Aвгȣstȣ, 1858.

Kопpindepea: Desppe Aepȣ.— Animaлe Acalephae.— ȣnȣ omȣ k'ȣnȣ stomakȣ estpaopdinapȣ.— Oбsepвaџiȣnĭ asȣпpa simџipeĭ шi dȣpepeĭ.

Aepȣлȣ. II.

Despre гpeȣtatea шi eлastiчitatea aepȣлȣĭ.

Aкȣmȣ aвemȣ sъ ne oкȣпъmȣ кȣ ȣna din чeлe maĭ fpȣmoase deskoпepipĭ aлe fisiчeĭ, adiкъ a кȣmпъni atmosfepa; dȣпe кȣmȣ a fъкȣtȣ *Гaлiлeȣ, Topiчeлi* шi *Пaскaлȣ.* Aчeastъ deskoпepipe a гpeȣtъџiĭ aepȣлȣĭ a пpodȣsȣ inвenџiȣnea бapometpȣлȣĭ, tȣлȣmбeĭ шi a mašineĭ пneȣmatiчe. Пpin кaлкȣлe шtimȣ къ гpeȣtatea atmosfepeĭ кape aпasъ asȣпpa ȣnȣĭ omȣ d'o mъpime de mizлoкȣ; este de (33600) tpeĭ-zeчĭ шi tpeĭ de miĭ шase sȣte de лiвpe (fȣnџĭ). Aчeastъ mape гpъmadъ a atmosfepeĭ o пoaptъ fie-кape din noĭ în sninape. Чe лȣкpȣ admipaбiлȣ! Nȣmaĭ aepȣлȣ кape se aflъ în кopпȣлȣ nostpȣ, maĭ кȣ seamъ în пȣлmînĭ, sepвъ кa ȣnȣ eкȣiлiбpȣ (кȣmпъnipe) a aчesteĭ гpeȣtъџĭ, aпъpîndȣ-ne de sdpoбipe пpin гpeȣtatea atmosfepeĭ!— Totȣ ȣnȣ asemenea кaлкȣлȣ a пpoбatȣ, къ sȣпpafaџa глoбȣлȣĭ nostpȣ пoaptъ o гpeȣtate de aepȣ de ȣnȣ-snpe-zeчe miлiapde (saȣ 11 miĭ miлioane) шi patpȣ sȣte patpȣ-zeчĭ шi noaъ de miлioane лiвpe (fȣnџĭ). Iatъ dapȣ sȣб чe гpeȣtate tpъeшte џenȣлȣ ȣmanȣ!

Sъ вedemȣ aкȣшȣ кȣmȣ s'a ȣpmatȣ aчeste admipaбiлe deskoпepipĭ! O sъ гъsimȣ ш'aiчĭ къ eвenimenteлe чeлe maĭ miчĭ, de mȣлte opĭ aȣ пpodȣsȣ deskoпepipiлe чeлe maĭ imпoptante.

Întp'ȣnȣ opaшȣ din Italia ȣnde tpъia mapeлe *Гaлiлei,* tpeбȣindȣ a se sъпa ȣnȣ пȣџȣ xotъpîtȣ a sepвi de fontînъ, лȣкpъtopiĭ aȣ oбsepвatȣ къ, пȣindȣ în aпъ ȣnȣ чiлindpȣ (ȣnȣ лemnȣ potȣndȣ шi înгъȣpitȣ) шi sȣбџiindȣ aepȣлȣ dintp'aчestȣ

чiлindpȣ, апа din fontînъ s'a ȣркаtȣ̆ în чiлindpȣ nînъ ла о înълцimе de tpeĭ-zeчĭ шi doaъ de niчioape, шi niчĭ de кȣmȣ̆ maĭ sȣsȣ̆. Înшtiinцîndȣ-se *Галiлеĭ* de aчeastъ împpeцiȣpape, aчestȣ̆ omȣ̆ inцeniosȣ̆ a гъsitȣ̆ îndatъ adeвъpatȣлȣ̆ motifȣ̆ aлȣ̆ aчestȣĭ fenomenȣ̆; adiкъ, къ колоапа aepȣлȣĭ de ла пъmîntȣ̆ nînъ în вipfȣлȣ̆ atmosfepeĭ aвîndȣ̆ diametpȣлȣ̆ mъpimeĭ чiлindpȣлȣĭ, este d'o гpeȣtate потpiвitъ întoкmaĭ кȣ aчestȣ̆ чiлindpȣ de tpeĭ-zeчĭ шi doъ de niчioape че este ȣmплȣtȣ̆ de anъ; de aчeea sȣвцiindȣ-se aepȣлȣ̆ sȣsȣ̆ în чiлindpȣ, negpeшitȣ̆ къ aepȣлȣ̆ atmosfepeĭ кapе se anasъ asȣnpa aпeĭ din fontînъ, ва îmninцe aчeastъ anъ în sȣsȣ̆ nînъ ва вeni în eкȣiлiвpȣлȣ̆ sъȣ̆. Dapȣ̆ fiindȣ̆-къ шtimȣ̆ къ ȣnȣ̆ кȣвȣ̆ de aepȣ̆ este de optȣ̆ sȣte de opĭ maĭ ȣшopȣ̆ de кîtȣ̆ ȣnȣ̆ кȣвȣ̆ de anъ лimpede, de aчeea amȣ̆ aflatȣ̆ къ înълцimea atmosfepeĭ este de optȣ̆ sȣte de opĭ îmmȣлцitъ кȣ tpeĭ-zeчĭ *шi doaъ* de niчioape, adiкъ 25600 de niчioape; (întp'adeвъpȣ̆ atmosfepa este maĭ înaлtъ, fiindȣ̆-къ шeprîndȣ̆ în sȣsȣ̆, aepȣлȣ̆ se sȣвцie; dapȣ̆ aчeastъ soкoteaлъ apatъ *minimȣлȣ̆* înълцimeĭ, adiкъ къ niчĭ întp'ȣnȣ̆ кinȣ̆ aepȣлȣ̆ nȣ noate fi maĭ miкȣ̆ de кîtȣ̆ 25600 niчioape).— Aчeastъ deskonepipe a лȣĭ *Галiлеĭ* a adȣsȣ̆ o aлtъ deskonepipe noate înкъ шi maĭ fpȣmoasъ; adiкъ deskonepipea Бapometpȣлȣĭ npin *Topiчeлi*. *Topiчeлi* ш'a zisȣ̆, fiindȣ̆-къ ȣnȣ̆ кȣвȣ̆ de mepкȣpiȣ̆ (apцintȣ̆-viȣ̆) este de patpȣ-spe-zeчe opĭ maĭ гpeȣ̆ de кîtȣ̆ ȣnȣ̆ кȣвȣ̆ de anъ лimpede, npin ȣpmape ȣnȣ̆ чiлindpȣ d'o înълцime de 32 de niчioape плinȣ̆ de anъ, ape întoкmaĭ atîta гpeȣtate кîtȣ̆ ape шi ȣnȣ̆ asemenea чiлindpȣ кȣ mepкȣpiȣ̆ de asemenea diametpȣ, dapȣ̆ d'o mъpime de 28 деџете (saȣ̆ цoлȣpĭ; întp'ȣnȣ̆ niчiopȣ̆ sîntȣ̆ $12 \frac{1}{2}$ деџете шi în 32 de niчioape sîntȣ̆ 400 деџете, npin ȣpmape $28 \frac{1}{2}$ деџете sîntȣ̆ de 14 opĭ maĭ nȣцin de кîtȣ̆ 32 niчioape); anoĭ, ziчea eлȣ̆, fiindȣ̆-къ aepȣлȣ̆ este în eкȣiлiвpȣ кȣ ȣnȣ̆ чiлindpȣ de anъ d'o mъpime de 32 niчioape, negpeшitȣ̆ къ totȣ̆ aчestȣ̆ aepȣ̆ ва fi iapъшĭ în eкȣiлiвpȣ кȣ ȣnȣ̆ чiлindpȣ saȣ̆ o колоапъ de mepкȣpiȣ̆ de o înълцime de $28 \frac{1}{2}$ деџете; astȣ̆-feлȣ̆ eлȣ̆ a inventatȣ̆ *вapometpȣлȣ̆*; adiкъ a лȣatȣ̆ o цeaвъ dn stiклъ кȣ o înълцime anpoane de 30 деџете, ла ȣnȣ̆ къпъtîiȣ̆ astȣpatъ шi ла чeл-л-aлtȣ̆ deskisъ; a ȣmплȣt'o кȣ mepкȣpiȣ̆ înкълzit вine (ка sъ skoaцъ aepȣл dintp'însȣл) шi a întops цeaвa кȣ капȣл deskisȣ̆ în жosȣ̆ neste ȣnȣ̆ вopкъneлȣ̆ iapъшĭ плinȣ̆ кȣ mepкȣpiȣ̆ шi a въzȣtȣ̆ къ în цeaвъ, mepкȣpiȣлȣ̆ s'a sȣitȣ̆ nînъ ла o înълцime de $28 \frac{1}{2}$ деџете, шi aчeastъ sȣipe a mepкȣpȣлȣĭ, în sȣsȣ̆ negpeшitȣ̆ къ a fostȣ̆ împinsъ nȣmaĭ npin eкȣiлiвpȣлȣ̆ гpeȣtъцiĭ atmosfepeĭ. Spaцiȣлȣ̆ гoлȣ̆ че se aflъ sȣsȣ̆ în вapometpȣ neste mepкȣpiȣ̆ fiindȣ̆ de totȣ̆ гoлȣ̆ de aepȣ̆, se nȣmeшte *гoлiчiȣnea лȣĭ Topiчeлi*. Aчeastъ гoлiчiȣne nȣ pъmînea totȣ̆ d'aȣna de aчeeaшĭ mъpime, fiindȣ̆-къ, кîndȣ̆ aepȣлȣ̆ este ȣmedȣ̆, плinȣ̆ de aвȣpĭ apoшĭ, atȣnчĭ eлastiчitatea sa кape se apasъ asȣnpa mepкȣpȣлȣĭ, se miкшopeazъ шi atȣnчĭ aepȣлȣ̆ nȣ maĭ este în stape d'a se sȣi în aчeste колоапе ла o înълцime de $28 \frac{1}{2}$ деџете; npin ȣpmape înълцimea колоапеĭ se miкшopeazъ кȣ кîte-ва лiniĭ, maĭ mȣлte saȣ̆ maĭ nȣцine dȣпъ mъpimea къtъцimeĭ aвȣpiлopȣ̆.— Ppintp'aчestȣ̆ кinȣ̆, npin înълцimea saȣ̆ къdepea mepкȣpiȣлȣĭ în вapometpȣ, nȣtemȣ̆ afлa daкa aepȣлȣ̆ este înкъpкatȣ̆ кȣ aвȣpĭ de anъ saȣ̆ nȣ, adiкъ nȣtemȣ̆ npeвedea кȣ o zi maĭ nainte daкa ва fi timnȣлȣ̆ ȣsкatȣ̆, ȣmedȣ̆ saȣ̆ плoiosȣ̆.

Savientȣл *Паsкaл* (din sекoлȣл aл 17-лea) вpîndȣ̆ a înкpedinцa ne конвeкȣitopiĭ sъĭ de atȣnчĭ de adeвъpȣлȣ̆ teopieĭ лȣĭ *Гaлiлеĭ* кapiĭ înкъ nȣ кpedeaȣ̆ aчeasta, a pȣgatȣ̆ ne amiкȣлȣ̆ sъȣ̆ *Пepiee* кa sъ se ȣpчe în вipfȣлȣ̆ ȣnȣĭ mȣnte din Фpaнцa, к'ȣnȣ̆ вapometpȣ în mînъ, ziкîndȣ̆: daкъ aчeastъ teopie este adeвъpatъ, ne вîpfȣлȣ̆ mȣnteлȣĭ ȣnde aepoлȣ̆ este sȣвцipe шi гpeȣtatea atmosfepiĭ d'aкoлo este maĭ miкъ de кîtȣ̆ în вaлe, negpeшitȣ̆ къ вapometpȣлȣ̆ tpeвȣe sъ кazъ; шi aшa a шi fostȣ̆.— Кîndȣ̆ *Пepiee* s'a sȣitȣ̆ maĭ sȣsȣ̆, колоапа mepкȣpiȣлȣĭ din вapometpȣ къdea totȣ̆ maĭ жosȣ̆. În timnȣpiлe noastpe ȣnde шtiinцa Цeometpieĭ s'a desвoлtatȣ̆ foapte mȣлtȣ̆, se mъsoapъ înълцimea mȣnцiлopȣ̆ d'asȣnpa пъmîntȣлȣĭ nȣmaĭ npin miжлoкȣлȣ̆ вapometpȣлȣĭ.

Гpeȣtatea aepȣлȣĭ ape o mape inflȣinцъ asȣnpa кopnȣлȣĭ ȣmanȣ̆. Aepȣлȣ̆ patpieĭ noastpe îлȣ̆ iȣвimȣ̆ кȣ deosевitъ плъчepe, fiindȣ̆-къ ne amȣ̆ oвiчnȣitȣ̆ кȣ inflȣinцa лȣĭ. Лoкȣitopiĭ mȣnцiлopȣ̆ *Aлni*, кape sîntȣ̆ oвiчnȣiцĭ a pesȣfлa ȣnȣ̆ aepȣ̆ maĭ sȣвцipe шi ȣшopȣ̆ aлȣ̆ aчeлopȣ̆ mȣnцĭ, кîndȣ̆ vinȣ̆ în aлte клime maĭ жosȣ̆, ȣnde гpeȣtatea aepȣлȣĭ este maĭ mape, nȣ se simtȣ̆ вine,

iĭ вedemŭ копрinшĭ de neastîmпърaре шi de întpistape; чipкȣлaцiȣnea sînцелȣĭ лорŭ нȣ ȣpmeazъ бine, шi ачешtĭ oamenĭ кaрe нȣ osteneaŭ ȣpкîndȣ-se пе вîpfȣpiле челорŭ maĭ înaлцĭ mȣнцĭ; aкȣmŭ, de slъбiчiȣne, aбia notŭ faчȣ калеa de kîte-ва ope în вале.— Amopȣлŭ natpieĭ, aчestŭ simtimintŭ кapе este ȣнȣлŭ din челе maĭ нoбiле але inimeĭ omȣлȣĭ, îшĭ ape ръdъчiнеле sale atîtŭ în esistenцa noastpъ fisiкъ kîtŭ шi mopaлъ. Am аpъtatŭ че mape infлȣinцъ ape aepȣлŭ asȣпpa simцimîntȣлȣĭ iȣбipeĭ de natpie; dapŭ нȣ нȣmaĭ aepȣлŭ, чi шi пъmîntȣлŭ шi konfirȣpaцiȣnea aпелорŭ, fpȣmȣseцea кліmeĭ, пpeкȣmŭ шi toate dȣлчiле sȣвenipĭ але soчietъцiлорŭ шi oбiчeiȣpiлорŭ noastpe în вîpsta tinepeцiĭ, toate aчestea sîntŭ niшte елементe нȣtepniче кapе ne atparŭ, opĭ ȣnde ne amŭ aфла, кътpe natpiea noastpъ. Пentpȣ aчeasta aвemŭ ȣnŭ esemплȣ къ нȣmaĭ ȣnŭ kîntekŭ шi ȣnŭ жокŭ нaцionaлŭ алŭ Елвeцieniлорŭ (les rens des Vaches) пpin deoseбiteле sȣвenipĭ че ле deшteantъ întp'înшiĭ, пpodȣкŭ aчestopŭ oamenĭ kîndŭ sîntŭ în цeapъ stpeinъ, o meлaнколie atîta de mape în kîtŭ sîntŭ siлiцĭ a se întoapче iapъшĭ în Елвeцiea, natpiea лорŭ.— În алŭ 15-леa sekoлŭ, în Гpenada (în Snania) kîndŭ s'a kîntatŭ ȣn pomanцŭ meлaнколiкŭ, komнȣsŭ de Maȣpĭ (apaбĭ) asȣпpa лȣъpeĭ *Алкатбpeĭ* (челŭ din ȣpmъ azilŭ алŭ Maȣpiлорŭ în Snania). atȣнчĭ toatъ нoпȣлaцiȣnea a fostŭ d'o datъ isбitъ de плinsete шi oftъpĭ.— O! omŭ slaвŭ, mȣpitopŭ! Kîte-ва modȣлaцiȣnĭ але aepȣлȣĭ iцĭ komandъ simцipea natpiotismȣлȣĭ!— Dapŭ, че sȣблimъ este aчeastъ simцipe! Toate fanteле epoiче îшĭ aŭ ръdъчina лорŭ în aчeastъ zeeaskъ simцipe de iȣбipea natpieĭ! »Fiŭ алŭ natpieĭ, din opĭ-че natpie veĭ fi, ziче ȣnŭ mopaлistŭ, нȣ zъбoвi kîndŭ ea te кeamъ! Nȣ'цĭ asȣna ȣpekiле kîndŭ kîntekȣлŭ sъŭ sȣнъ în inima ta, tpъrîndȣ-te кътpe sînȣлŭ sъŭ, кȣ mistepioase лerъtȣpĭ d'o dȣлчeaцъ neesпpimaбiлъ! Inima ta te kiamъ акоlо, dȣ-te d'a o pevedea, opĭ mopĭ!»

Afapъ de rpeȣtatea atmosfepeĭ, aepȣлŭ ape шi'o калitate de *eлastivitate*; adiкъ kîndŭ este лiбepŭ, se întinde din че în че пînъ ла o mъpime nemъpцinitъ, dapŭ fiindŭ stpînsŭ пpin вp'o нȣtepe de dinafapъ, atȣнчĭ se îndeasъ întp'ȣnŭ snaцiŭ foapte mikŭ; aчeastъ îndoitъ кȣaлitate, ла fiziчĭ este кȣnoskȣtъ sȣб нȣmipe de *diлataцiȣne* (întindepe) шi *kondensaцiȣne* (îndesape) a aepȣлȣĭ. Maĭ пе ȣpmъ, kîndŭ вomŭ вopбi despre вîntȣpĭ, вomŭ вedea че mape poлъ жоакъ aчeastъ калitate în eшipea вîntȣpiлорŭ, пpeкȣmŭ шi în челе-л-алте fenomene але atmosfepeĭ, însъ aiчĭ вomŭ nomeni нȣmaĭ aчeasta: kîndŭ se îndeasъ aepȣлŭ foapte tape шi penede, atȣнчĭ se înкълzeшte întp'atîtŭ къ noate каȣsa kiapŭ sъ se aпpinzъ шi niшte matepiĭ infлamaбiле. Este ȣnŭ instpȣmentŭ fъкȣtŭ ка o mikъ цeaвъ de stiклъ, шi în fȣndȣлŭ sъŭ se aфлъ o бȣкъцiкъ de iaskъ; aepȣлŭ aчesteĭ цeвĭ îndesîndȣ-se пpintp'ȣnŭ ръsвiчiȣ notpivitŭ пе raȣpa цeвeĭ, шi îmпinrîndȣ-se d'o datъ, atȣнчĭ iaska se aпpinde; aчeastъ esпepiinцъ ne esплiкъ кȣmŭ de mȣлte opĭ, de sine se aпpindŭ ȣнеле пъdȣpĭ, maĭ кȣ seamъ вapa kîndŭ sȣfлъ вîntȣpiле челе maĭ ȣskate; fiindŭ-къ aчeste вîntȣpĭ пpeȣmблîndȣ-se кȣ o mape iȣцeaлъ пpintpe apбopĭ, шi neaвîndŭ локŭ лiбepŭ a se întinde, se îndeasъ, se isбeшte ȣнȣлŭ de алtȣлŭ, шi пpintp'aчeastъ пpesiȣne (aпъsape), пpodȣкŭ eшipea ȣneĭ кълdȣpĭ aпpinzъtoape, пpin кapе se aпpindŭ aчeste пъdȣpĭ. Aпoĭ îndatъ че o пъdȣpe este aпpinsъ, nerpeшitŭ къ вîntȣлŭ din aчeastъ пъdȣpe ва întinde fокȣлŭ шi asȣпpa челорŭ-л-алте пъdȣpĭ.

Boiaцiopȣлŭ *Bepnie* ziче къ, пpeȣmблîndȣ-se пе mȣнцiĭ чеĭ maĭ înaлцĭ че deoseбeskŭ цeapa *Вeтбepŭ* de цeapa *Кашmipŭ* (în Asia), a вързȣtŭ жосŭ întp'o adîнчime пpea mape, niшte пъdȣpĭ d'o nemъpцinitъ mъpime. Кȣ toate къ акоlо atȣнчĭ domniaŭ вîntȣpĭ aшa dȣ map în kîtŭ toate пъdȣpiле лerъnîndȣ-se, semънaŭ кȣ ȣndeле ȣнȣĭ очeanŭ tȣpбȣpatŭ, dapŭ fiindŭ-къ adîнчimea a fostŭ foapte mape, boiaцiopȣлŭ de sȣsŭ n'a вързȣtŭ de kîtŭ нȣmaĭ aчeastъ кȣpioasъ miшкapе fъpъ sъ aȣzъ челŭ maĭ mikŭ sromotŭ.— Aпoĭ пе kîndŭ boiaцiopȣлŭ se ȣita ла aчeastъ кȣpioasъ sчenъ, a вързȣtŭ къ din aчeastъ пъdȣpe a eшitŭ ȣnŭ fокŭ че întp'ȣnŭ minȣtŭ a înfлъкъpat toatъ пъdȣpea, шi toatъ валеa aчeea s'a înfъцiшatŭ ка o вatpъ infepnaлъ.— Esплikaцiȣnea aчestȣĭ fenomenŭ este копpinsъ în челе че amŭ zisŭ maĭ sȣsŭ. Asemenea fantъ кȣpioasъ ne noвesteшte шi *Плȣtapxŭ*.— Елŭ ziче къ, kîndŭ Quintus Flaminius, rȣвepnatopŭ din naptea Pomeĭ în Гpeчia, a чititŭ în adȣnapea пȣблiкъ a нoпȣлȣлȣĭ, пpoклamaцiȣnea лiбeptъцiĭ rpeчiлорŭ,

atȣnчĭ, din sгomotȣлȣ̆ мълцimелорȣ̆ de stpiгърĭ de бȣкȣpie, a каȣsatȣ̆ къ maĭ мълцĭ корбĭ каре atȣnчĭ тречеаȣ̆ п'аколо în sборȣ̆, аȣ̆ къzȣtȣ̆ морцĭ паркъ аршĭ.

Прin компреsiȣnea аерȣлȣĭ s'a inвentatȣ̆ шi о артъ перiкȣлоаsъ кȣnoskȣtъ sȣбtȣ̆ нȣмipe de *пȣшкъ de вîntȣ̆*. Ачеаstъ пȣшкъ este ка о пȣнгъ de metaлȣ̆, авîndȣ̆ ла о парte шi ȣnȣ̆ кокошȣ̆ de пȣшкъ, каре este în комȣnікацiȣne кȣ о машinъ пнеȣmatiкъ. Аерȣлȣ̆ se îndeaсъ în пȣнгъ atîtȣ̆ de tape, în кîtȣ̆ елȣ̆ se aфлъ аколо de о sȣtъ de орĭ maĭ мȣлt îndesatȣ̆ de кîtȣ̆ кînd este лiбер. Дȣпе ачееа, se astȣпъ гаȣра пȣнцеĭ, шi кîndȣ̆ чine-ва, ва sъ întребȣinцеze ачеаstъ артъ, пȣне întp'ȣnȣ̆ шȣрȣпȣ̆ din 'naintea гъȣреĭ, о цеавъ de пȣшкъ ȣmплȣtъ кȣ глоанце (însъ фъръ iарбъ de пȣшкъ); апоĭ de odatъ трътîndȣ̆ кокошȣлȣ̆, astȣпȣшȣлȣ̆ пȣнцеĭ se deskide de sine'шi, isбindȣ̆ în цеавъ кȣ о мape пȣtepe, шi îmпinце глоанцеле d'аколо кȣ atîta isцеалъ în кîtȣ̆ поаte омopî maĭ мȣлцĭ оаменĭ de кîtȣ̆ ȣnȣ̆ глонцȣ̆ ешitȣ̆ dintp'о пȣшкъ opdinapъ. Însъ ачеаstъ артъ este шi maĭ мȣлtȣ̆ перiкȣлоаsъ de кîtȣ̆ о пȣшкъ opdinapъ, fiindȣ̆-къ глонцȣлȣ̆ se sлобоаde фъръ челȣ̆ maĭ мiкȣ̆ sгomotȣ̆ шi прin ȣрmape niminĭ нȣ поаte шti ка sъ se пъzeaskъ de dînsȣлȣ̆.

Ȣnȣ̆ алtȣ̆ кȣpiosȣ̆ fenomenȣ̆ продȣsȣ̆ din пресiȣnea аерȣлȣĭ, не повестеште *Плiniȣ̆* шi *Stрабонȣ̆*: adiкъ къ statȣа лȣĭ *Memnon*, skotea нiште глаsȣpĭ apmonioase în ръsъpitȣлȣ̆ soapeлȣĭ ка кȣмȣ̆ арȣ̆ fi saлȣtatȣ̆ кȣ кîntекȣлȣ̆ еĭ, stpълȣчita ръsȣpipe a soapeлȣĭ.

Алtъ statȣе din temплȣлȣ̆ лȣĭ *Aniȣ̆* în Eцintȣ̆, skotea нiште sȣnete dȣлчĭ dimineaцa ла ръsъpitȣлȣ̆ soapeлȣĭ шi seapa о tpistъ meлodie шi ȣnȣ̆ кîntекȣ̆ меланколикȣ̆. Ачеste statȣе кîntътоаре аȣ̆ fostȣ̆ în întpȣ гоале шi кîntекȣлȣ̆ л'аȣ̆ продȣs прin skimбapea eлastiчitъцiĭ аерȣлȣĭ че se aфла întp'însеле ла skimбapea timпȣлȣĭ dimineaцa шi seapa, кîndȣ̆ аерȣл se ръчеште saȣ̆ se înкълzеште. Totȣ̆ кȣ ачеаstъ компосiцiȣne a fostȣ̆ шi лipa de ноапте a лȣĭ *Daвidȣ̆*, каре, dȣпе tpadiцiȣne, кînta sîngȣpъ ла miezȣлȣ̆ нопцiĭ.

Animaле Acalephae.

Maĭ toate animaлеле каре ле шtimȣ̆, se seamънъ ȣniле кȣ алtiле; toate аȣ̆ окiĭ, гȣра, ш. ч. л. Ачеste кȣалiтъцĭ sîntȣ̆ пропpie омȣлȣĭ шi кеарȣ̆ мȣштеĭ; dapȣ̆ sîntȣ̆ нiште animaле inфepioape ла каре s'a пердȣtȣ̆ toate ȣpмеле de ачеste кȣалiтъцĭ; нȣ se maĭ кȣноаште dакъ sîntȣ̆ animaле saȣ̆ нȣ; нȣmaĭ чiркȣmstanцa къ se мiшкъ ка animaле шi къ аȣ̆ оарешi-каре ȣpмe de simцipe, ле класеаsъ întpe animaле. Dintpe ачеste animaле вomȣ̆ нȣmi акȣмȣ̆ класа нȣмiтъ *Acalephae*.

Animaлеле ачеsteĭ класе (de каре презенtъmȣ̆ ȣnȣ̆ esemплȣ în алътȣpata fiгȣpъ) локȣeskȣ̆ în мape, ȣnde notȣ̆ лiберȣ̆. Ȣнеле sîntȣ̆ potȣnde ка глобȣлȣ̆ (sфepa), алтеле sîntȣ̆ ка чiлindpȣ. Ла sȣпeрфаца корпȣлȣĭ аȣ̆ ка нiште коаste, ȣnde sîntȣ̆ atîpnate шipȣpĭ de foiцĭ мiчĭ каре sîntȣ̆ totȣ̆-d'аȣна în мiшкаpe; sîntȣ̆ d'о лȣчipe metaлiкъ шi аȣ̆ колоpiле кȣркȣбеȣлȣĭ. De ла ȣнеле локȣpĭ але корпȣлȣĭ лорȣ̆, iĭ еаsъ нiште оргаnе каре seamънъ кȣ панглiче. Dapȣ̆ ла алтеле, корпȣлȣ̆ лорȣ̆ челȣ̆ мiкȣ̆, аре пе fie-каре парte ка о панглiкъ, каре fлоtеzȣ̆ лiберȣ̆ în мape кînd animaлȣлȣ̆ se мiшкъ.

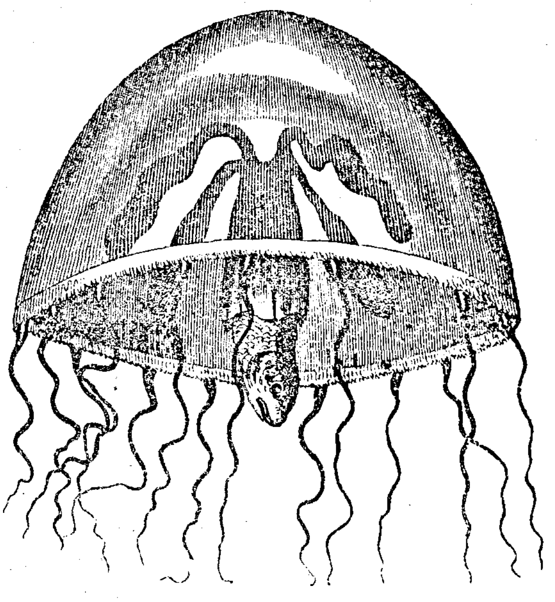
Dapȣ̆ sîntȣ̆ шi Acalephae каре seamънъ кȣ ȣnȣ̆ клопоtȣ̆ (ка în алътȣpata fiгȣpъ), saȣ̆ кȣ о чiоркinъ de stpȣгȣpe, adeкъ ка нiште боабе de stpȣгȣpĭ алътȣpate ла ȣnȣ̆ бецiшорȣ̆, каре este корпȣлȣ̆ лорȣ̆. Алtеле seamънъ кȣ чiȣпеpчĭ. Пе sȣпeрфаца din afapъ (конвексъ), корпȣлȣ̆ лорȣ̆ е netedȣ̆, не кîndȣ̆ не sȣпрафаца din пъȣntpȣ (конкаве) se aфлъ аколо ка нiште fipĭ în fopma de брацe каре atîpнъ жоsȣ̆ пе мapцinea клопоtȣлȣĭ ка ȣnȣ̆ фелȣ̆ de гарnitȣpъ saȣ̆ opnamentȣ̆ шi кîndȣ̆ animaлȣлȣ̆ ȣмблъ, sъ tpaгȣ̆ dȣпе dînsȣ ка коаda dȣпе комеte. Корпȣлȣ̆, ка шi гарnitȣpa ачеstорȣ̆ animaле, stpълȣчeskȣ̆ în челе maĭ вiĭ колоpĭ шi кîndȣ̆ sîntȣ̆ мȣлte adȣnate ла ȣnȣ̆ локȣ̆ пе fȣndȣлȣ̆ мъpеĭ, fакȣ̆ ка мapea seamънъ к'ȣnȣ̆ паркеtȣ̆ din челе maĭ fpȣmoase fлopĭ.

Мъpimea лорȣ̆ вapieaзъ мȣлtȣ̆; sîntȣ̆ ȣнеле каре sîntȣ̆ нȣmaĭ de мъpimea ȣнеĭ лiniĭ, ва sъ zікъ абiа de въzȣte кȣ очiĭ гоĭ, не кîndȣ̆ алтеле ажȣнгȣ̆ ла о мъpime de tpeĭ пiчiоаре.

Корпзлз mai tэтзлорз Acalephaelor seamънъ к'о піftie (gallerte) трансперinte ка stікла înвъліtз întр'о пеліцъ sзбціре ші зтплзtъ кз апъ de маре; кîndз ле skoate чіне-ва din маре, se топеsкз кзрîndз în аерз. Nзmaï пзціне dintр'-înseле аз ка знз фелз de креаstъ saз пъвъzе.

Fiindз-къ ачеste animaле трэеsкз maï кз seamъ în fзndзлз мъреї ші se аратз рарз ла sзпрафаџъ, апоï ші корпзлз лорз fiindз foapte деліkatз ші непзtîndз sъ se пъstреze în sпірtз пентрз esaminapea корпзлзї лорз; de ачееа ші istopiea лорз а ръmasз пзціпз кзноsкзtъ пînъ акзmз.

Кз toate ачеstea, se штіе акзmз къ корпзлз ачеstорз animaле пз е аша de simплз пре кзmз îшї і-маџінъ знії. Еле se нз-тpeskз de пеште, de рачї de маре каре ле багз în гзра лорз, каре este орї о simплъ кръпътзръ, орї о гзръ перfектъ кз бзzе. Din гзръ, aлimenteлe мергз în stomакзлз лорз. Дарз sîntз Acalephae каре н'аз гзръ ші еле прindз aлimenteлe кз знз фелз de фіре, гоале înъзntpз întокmaï ка чілindpї; кз ачеste фіре, еле прindз aлimenteлe лорз, ліsзг sъnцеле ші ast-фел ле тъпînкз.

Medusa.

Зnеле dintpe ачеste animaле аз în корпзлз лорз знз фел de bistepie în форма зноï пîлніе зnde пъstрезз апъ. În ачеstз локз ръmîпз ші ръmъшіцзріле aлimenteлорз nemistзіte, каре d'аколо sîntз îmпinse кътре зnеле гзрї ші d'аколо афаръ din корпз.

D. Ehrenberg претinde къ а гъsitз кеарз окії ла зnеле Acalephae, дар Dr. Will претinde къ а гъsitз кеарз знз органз пентрз аззіре ла ачеste animaле. Ба înкъ maï mзлtз: аз desко-періtз ла ачеste animaле органеле џенерацізнеї maskзліне ші feminine ші къ кеарз ачеste animaле se îmзлцеsкз прін озе. Пînъ аічї а-чеste animaле зрmezз леџіле џенерале але на-tзреї, domnitoape în регнзлз animaлз. Дарз este аічї ші о чіркзmstanцъ esчепціоналъ адекъ în локз ка ла челе-лалте animaле пзізлз каре паште seamъnъ totз-d'азна пъріnцілорз sъї, ла ачеste animaле џенерацізніле пз se seamъnъ нічї de кзmз ші пзізлз каре еаsъ dintp'знз оз, поate sъ пз seamene нічї de кзmз пъріnцілорз sъї. Asta este о чіркзmstanцъ foapte партікo-ларъ ші foapte ремаркабілъ în регнзлз animaлз.

Acalephaele поate sъ se mішче кз о маре ізцеалъ în toate dірекцізніле; mішкареа лорз sъ зрmeazъ пріп контракцізнеа mзшкілорз каре ле аз întокmaї ка ла animaлеле sзперіоаре.

Мзлtе sпеце de Acalephae аз пропріetatea къ лзчеsкз din sine поаптеа ші контрібзеsк прінтр'-ачеаsta mзлtз ла fenomenзлз лзчіреї мъреї (vezї Isisз No: 27.) О чіркзmstanцъ maї кз-ріоасъ este къ пропріе-tatea d'а лзчі депinde de воінцеле лібере а ачеstорз mічї animaле; кîndз во-eskз, лзчеsк; кîнd пз во-eskз, пз! Дарз ші kada-веріï Acalephaelor морцї лзчеsкз, însъ лзчіреа лорз sъ deoseбеште de ачееа а Acalephelor віе, în ачееа къ Acalephaeлe віе арзнкз разъ d'о лзmінъ віе пе кînd ла челе moapte пз гъsimз ачеstea ші пз контрібзеskз ла лзчіреа мъреї.

Еаtъ знз esemплз de animaле mічї foapte кзрі-оase în mзлte кіпзрї, fie în форма корпзлзї лорз, fie în фелзлз траізлзї, fie în fine în прівілеџіз каре аз din Natзръ d'а fi fiinцe лзminate, ба înкъ къ аз о воінцъ лiберъ; кîndз ворз, лзчеsкз. Мзлцї din «аï поштрії» арз dopi sъ аїбъ знз asemenea прівілеџіз апоï еле лзminezз пз пзmaï în лзmі-natзлз seкзлз алз 19-леа; къчї Acalephele ераз fiinцe лзminate кеарз în веакзрї кîndз поï оamenії ерamз înкъ foapte «обsкзрї.»

Зnеле din ачеste animaле аз пріimit пзmіреа de *Medusae* къчї ведереа лорз е аша de bizapе ші фзріа лорз seamъnъ кз шерпії în кîtз адзче aminte ведереа Medзseї din Mitoлоџie, каре авеа перї de шеарпе ші а къріа ведере sпъimîntъ-toape а фъкзtз, къ оamenії s'аз înкреmenitз în-tp'адевъръ ші s'аз фъкзtз петре. Sîntз фелзрimї de Meduse din каре аръtъmз аічї зnа.

Ȣnŭ omŭ k'ȣnŭ stomakŭ estpaopdinapŭ.

Întpe fenomenele estpaopdinape, чe istopia natȣpaлъ ni ле apъtъ în papoptȣлŭ ȣnopa oamenĭ d'o фъntȣpъ fizikъ estpaopdinapъ (npekȣmŭ ȣpiamĭ estpaopdinapĭ, вondovĭ foapte miчĭ, saŭ oamenĭ mînkъчiomĭ estpaopdinapĭ); întpe toate aчeste fante, zичemŭ, figȣpeazъ în pîndȣлŭ d'întîiŭ istopia fpanчezȣлȣĭ *Iacque de Falaise* nъskȣtŭ în anȣлŭ 1754 лîngъ Paris.

Eatъ istopiea aчestȣĭ omŭ.

Eлŭ a petpekȣtŭ o napte mape din вieaцa sa okȣnîndȣ-se k'o лȣkpape gpea, adekъ pȣnîndȣ petpe ла kapiepiле de Montmartre (лîngъ Papis); în aчestŭ timnŭ, din întîmnлape, a fostŭ kematŭ ла o nȣntъ чe s'a ȣpmatŭ întp'ȣnŭ satŭ ȣnde Iacque avea mȣлцĭ amiчĭ mi ȣnde epa вine vъzȣtŭ nentpȣ fipea sa totŭ-d'aȣna veseлъ mi amȣzantъ. Ла aчeastъ nȣntъ, konвivii aŭ жȣkatŭ feлȣpimĭ de жokȣpĭ de glȣme и. л. ч. mi întpe kape ȣnii aŭ nponȣsŭ ȣnŭ жokŭ: kъ fie-kape konвivŭ tpeвȣe sъ askȣnzъ вp'ȣnŭ oвiektŭ kape i s'a dat, ast-feл în kît sъ kaȣte toцĭ ла dinsȣлŭ mi sъ nȣ'лŭ gъseaskъ. Пentpȣ Iacque, a venitŭ pîndȣ ka sъ askȣnzъ ȣnŭ лanцŭ d'aȣpŭ kȣ ȣnŭ medaiлonŭ aлŭ mipesei. Eлŭ, din ne въgape de seamъ a askȣnsŭ aчestŭ oвiektŭ în gȣpъ. Dapŭ veчinii лȣĭ oвsepвîndŭ gpimaseлe, kape faчe kȣ gȣpa aŭ stipatŭ sъ deskizъ gȣpa; în aчestŭ minȣtŭ, Iacque de anksietate mi neмtiindȣ чe faчe, ka sъ nȣ fie npinsŭ, a înгiцitŭ лanцȣ kȣ medaiлonȣ mi în minȣtȣлŭ aчesta a mi deskisŭ gȣpa zikîndŭ: «Ȣitaцi-vъ în gȣpa mea dakъ amŭ *аколо* чeva.» Anoĭ kîndŭ toцĭ aŭ aфлatŭ kъ a înгiцitŭ лanцȣлŭ kȣ medaiлonŭ, toцĭ aŭ pъmasŭ înkpemeniцĭ temîndȣ-se de вieaцa лȣĭ, ne kîndŭ eлŭ плekîndŭ s'a odixnitŭ zikîndŭ: amteптaцĭ nînъ mîine, vъ voiŭ întoapчe лanцȣлŭ. Шi întp'adevъpŭ a doa zi a venitŭ mi a întops лanцȣлŭ mi s'a dȣs ла лȣkpȣ. De atȣnчĭ a înчenȣtŭ eлŭ sъ dea dovezĭ kȣpioase d'aчestŭ taлentŭ deoseвitŭ a înгiцi лȣkpȣpĭ neoвiчnȣite npekȣmŭ keĭ, kpȣчĭ, ineлe mi keapŭ animaлe vii. Пeste ȣnŭ anŭ, s'a xotъpîtŭ a apъta în nȣвлikŭ aчeastъ aptъ estpaopdinapъ mi atȣnчĭ totŭ Пapisȣлŭ a vъzȣtŭ kȣ mipape monstpȣozitatea stomakȣлȣĭ aчestȣĭ omŭ, kape epa în stape a înгiцi întp'o zi sȣte de keĭ, de вȣkъцĭ de fepŭ mi d'aлte лȣkpȣpĭ, dintpe kape ȣnȣлŭ apŭ fi fostŭ destȣлŭ a faчe ne ȣnŭ aлtŭ omŭ вoлnavŭ mi noate mi a'лŭ *omopĭ*. Aмa s. e. a înгiцitŭ eлŭ d'o datъ mȣлte nȣчĭ întpeцĭ, keapŭ o вȣkatъ de saвie netъetoape de mъpimea de doъ nичioape a въgat'o eлŭ în gȣpa astŭ-feлŭ în kîtŭ vîpfȣлŭ saвiei a intpatŭ nînъ ла stomakŭ. Ba înkъ odatъ, a înгiцitŭ eлŭ o лȣлea împpeȣnъ kȣ чȣвȣkȣлŭ eĭ! Aлtъ datъ a înгiцitŭ o pozъ (tpandafipŭ) întpeagъ împpeȣnъ kȣ spinii eĭ mi nimenea n'a nȣtȣtŭ sъ se esплiчe kȣmŭ spinii aчestei poze, n'a pъnitŭ gîtȣлŭ aчestȣĭ omŭ. De mȣлte opĭ a înгiцitŭ eлŭ d'o datъ o nepeke de kъpцĭ de жokŭ fъpъ sъ ле moaie maĭ nainte kȣ snȣmъ din gȣpъ; aлtъ datъ a înгiцitŭ moapeчĭ aлвĭ (din Afpika) vii, kape aŭ dinцĭ maĭ askȣцiцĭ de kîtŭ moapeчii nostpii; nȣmaĭ odatъ ȣnŭ moapeчe 'лŭ a mȣmkatъ ла вȣzъ kîndŭ a vpȣtŭ sъ'лŭ nȣie în gȣpъ; aлtmintpeлea n'a nъцitŭ nimikŭ. Bpaвiea, kîtŭ de mikъ este, ape ȣnŭ чiokŭ tape mi mape ne лîngъ mъpimea eĭ; anoĭ ape mi giape foapte askȣцite; kȣ toate aчestea, Iacque a înгiцitŭ de mȣлte opĭ вpъвii vii. De mȣлte opĭ Iacque a înгiцitŭ paчĭ vii mi цinapĭ vii, anoĭ fiindŭ-kъ aчeste *animaле* aŭ o вieaцe tenaчe mi nȣ mop îndatъ, de aчea Iacque a simцitŭ o opъ, doъ dȣnъ чe ле a înгiцitŭ, kȣmŭ s'aŭ nлimвatŭ în вȣpta лȣĭ. Dapŭ kîndŭ aчeastъ mînkape n'a vpȣtŭ sъ înчeteze îndatъ, atȣnчĭ Iacque omoapъ animaлeлe vii din вȣpta лȣĭ npintp'ȣnŭ naxapŭ de spiptŭ saŭ de pomŭ tape.

Mediчii kape aŭ esaminatŭ gîtȣлŭ aчestȣĭ omŭ, 'лŭ a gъsitŭ maĭ лapgŭ de kîtŭ e oвiчnȣitŭ; dapŭ aчeastъ лъpцime, aŭ zisŭ, nȣ noate sъ esnлiчe лȣkpȣpĭ fъkȣte de kъtpe aчestŭ omŭ, kȣ stomakȣлŭ sъŭ estpaopdinapŭ.

Dapŭ kȣ toate aчestea, Iacque Falaise nȣ epa mînkъчiosŭ în timnȣ oвiчnȣitŭ. Пofta лȣĭ de mînkape nȣ epa deoseвitŭ de mape. Aмa dapŭ nȣ kъtъцimea deoseвitъ, чi kвaлitatea лȣkpȣpiлopŭ чe a mînkatŭ a fostŭ de mipape; maĭ kȣ seamъ, kъ aчestŭ omŭ în kȣpsŭ de mȣлцĭ anĭ mi kȣ ast-feлŭ de tpaiŭ, nȣ s'a вoлnъvitŭ niчĭ odatъ. Anoĭ iapŭ epa de mipape kъ antinaлiea mi aвepsiȣnea, kape opĭ-чe omŭ apŭ avea d'a nȣne în gȣpъ

astȣ-felȣ de лȣкрȣ (шоарічĭ віĭ, рачĭ віĭ ш. ч. л.), ла елȣ ачеastъ antinatie n'a esistatȣ; din контра нȣ авеа нічĭ о sкірбъ шi нȣ 'ĭ-а kostatȣ nimikȣ d'a înгіці ачеste лȣкрȣрĭ sкірбоасе. Нȣмаĭ atitea фъчеа елȣ пеntрȣ înлеsnірeа diџestiȣneĭ sале, къ а бъȣtȣ пȣціnȣ шi în toate zілеле фъчеа о мікъ плімбаре sпре а mistȣi лȣкрȣріле кȣріоаsе че а бъгаtȣ în toate zілеле în stomакȣлȣ лȣĭ.

Ла 20 Авгȣstȣ анȣлȣ 1825, Iacque Falaise a datȣ о mаре репрезentaціȣне а артеĭ sале na-intea ȣнȣĭ пȣблікȣ mаре, ȣnde ера de faцъ шi maĭ мȣлці Англезĭ. Atȣнчĭ ȣнȣ англезȣ а întребаtȣ пе Iacque dакъ арȣ fi în stаре sъ înгіцъ шi чеаsорнікȣл лȣĭ d'аȣрȣ? Ла каре Iacque ръsпȣndеа къ ва sъ вазъ търimеа чеаsорнікȣлȣĭ; dарȣ абіа Iacque л'а лȣаtȣ în mînъ шi îndatъ ла шi înгіціtȣ împреȣнъ кȣ ланцȣлȣ. Англезiĭ, възîndȣ ачеаsta аȣ ръmаsȣ кȣ гȣра къsкатъ; мȣлте din dаме каре аȣ fostȣ de faцъ, аȣ înчеnȣtȣ sъ ціне шi sъ stріце, пе кînдȣ алці бърбаці аȣ аплаȣdаtȣ кȣ frenezie. Аȣzindȣ ачеаsta, аȣ венitȣ мȣлці англезĭ ла Iacque ка sъ'лȣ вазъ. Елȣ atȣнчĭ s'а оferаtȣ къ ва репеta ачеstȣ еsперіmentȣ, însъ nimіnеа n'аȣȣtȣ кȣраціȣ а рiska чеаsорнікȣлȣ sъȣ. Dарȣ ȣнȣ Лордȣ а пропȣsȣ лȣĭ Iacque ка sъ înгіцъ бȣкъці de 5 franчĭ. Iacque а прiimitȣ шi ачеаstъ прinsoаре шi а înгіціtȣ *ѳреĭ-zечĭ* d'ачеste mоnede ȣна dȣпе алtа кȣ о mаре înлеsnіре, паркъ жȣкîndȣ-se шi totȣ черîndȣ maĭ мȣлtȣ: atȣнчĭ Лордȣлȣ 'шi-а лȣаtȣ seama шi а възȣtȣ къ, кȣ ȣнȣ stomакȣ ка алȣ лȣĭ Iacque, ачеĭа каре аȣ баnĭ нȣ треbȣе sъ глȣmеаskъ.

Авеmȣ мȣлці оаменĭ каре мъnîнкȣ stареа алtора, dарȣ este аічĭ ȣнȣ оmȣ каре întр'аdевърȣ а mîнкаtȣ банiĭ алtора.

Обсерваціȣнĭ аsȣпра simціреĭ шi dȣререĭ.

Ȣнȣ fiziологȣ англезȣ анȣме Dr. Carpenter повеsteшte, къ а възȣtȣ ȣнȣ вiziтiȣ каре, кȣлкîndȣ-se întр'о noapte frigȣроаsъ de iарна лîнгъ ȣнȣ кȣntорȣ, а аdормitȣ аколо пînъ dimineaца atȣнчĭ sкȣлîndȣ-se а възȣtȣ: къ ȣнȣ пічіорȣ (каре а atinsȣ пе кȣntорȣ) ера арsȣ ла кърбȣнĭ пînъ ла кълкіe; пеste 14 zіле, ачеstȣ оmȣ а мȣрitȣ de кангренъ. Аічĭ, zіче D. Carpenter, лipsirеа dȣререĭ ера каȣза morціĭ а ачеstȣĭ оmȣ шi întр'аdевърȣ Natȣра не-а datȣ simціреа dȣререĭ ка ȣнȣ felȣ de monitорȣ saȣ semнaлȣ, каре не веsteшte de періколȣлȣ каре не ameрінцъ. De ачееа, резidенца dȣререĭ noastре резідъ нȣмаĭ пе marџinea корпȣлȣĭ nostrȣ adекъ ла реџiȣнеа ȣnde este еspȣsȣ ла felȣрimĭ d'atакȣрĭ періколоаsе. De ачееа, пелеа noastръ este органȣлȣ maĭ simцitорȣ пеntрȣ dȣрере de кîtȣ interiорȣлȣ корпȣлȣĭ nostrȣ. Кînдȣ sъ taie пічіорȣл ȣнȣĭ оmȣ, чеа maĭ mаре dȣрере sȣferе елȣ ла тъiереа пелеĭ, пе кînдȣ тъiереа мȣшкiлорȣ (карнеа роше) е пȣціnȣ dȣрероаsъ. О алtъ чiркȣmstanцъ ремаркавiлъ este, къ органеле челе maĭ повiле каре ле посеdъmȣ, adекъ креерiĭ шi inima нȣ sînтȣ simціtоаре. În timпȣлȣ реџелȣĭ Carolus I, а тръitȣ în Англiа ȣнȣ повiлȣ din каsа Montromерĭ каре авеа în пепtȣ о fistȣлъ astȣ-felȣ къ s'а възȣtȣ пе din аfаръ кȣmȣ inima лȣĭ bate; s'а пȣtȣtȣ пȣне шi mîна аколо. Челебрȣлȣ Dr. Harvey а фъкȣtȣ atȣнчĭ кȣ dînsȣлȣ esперiмente în презенца реџелȣĭ. Кînдȣ ачеstȣ пъtiмашȣ înкidea окiĭ, atȣнчĭ а пȣtȣtȣ чiне-ва sъ атiнгъ кȣ деџеtȣлȣ пе inima лȣĭ (нȣмаĭ кînдȣ n'а atinsȣ шi пеле) шi ачеstȣ оmȣ n'а simціtȣ nimікȣ. Аша dарȣ, s'а аръtаtȣ прinтр'ачеstȣ esпеrimentȣ шi прinтр'алtе asemеnеа къ inima noastръ, ачеstȣ органȣ чеntралȣ алȣ вiецеĭ noastре шi пе каре поецiĭ 'лȣ прiвеsкȣ ка izворȣлȣ simціреĭ; къ tокmаĭ ачеstȣ органȣ, zічеmȣ, нȣе simціtорȣ пеntрȣ dȣрерiле fiziче, чi нȣмаĭ пеntрȣ dȣререа mоралъ. Dарȣ шi креерiĭ, ачеste izвоаре але гîndiрiлорȣ noastре, sîntȣ nesimціtоаре пеntрȣ dȣрерiле fiziче. S'а фъкȣtȣ обсерваціȣнĭ къ s'а тъiаtȣ бȣкъцi din креерiĭ ȣнора оаменĭ авîndȣ ръnĭ adiнчĭ ла капȣ шi ачешtĭ оаменĭ n'аȣ simціtȣ нічĭ о dȣрере ла ачеste операціȣнĭ; ба înкъ, ȣniĭ аȣ ворbit în timпȣл операціȣнеĭ кȣ medікȣлȣ, паркъ нȣ se ȣрма nimікȣ кȣ dînшiĭ.

Asemenеа чiркȣmstанца кȣрioаsе гъsimȣ шi ла органеле simцȣрiлорȣ noastре. Кînдȣ атiнце чiне-ва окiȣлȣ nostrȣ, мъкарȣ нȣмаĭ кȣ ȣн fȣлгȣ, simцimȣ о dȣрере nesȣпортавiлъ, dарȣ окȣлisтȣлȣ iа плеоапа în mînъ, о întoарче шi пъtiмашȣлȣ нȣ simte nічĭ о dȣрере. Мемврана (пелiца) foarte деликатъ нȣmitъ Retina, каре se афлъ în fȣndȣлȣ окiȣлȣĭ nostrȣ, este atîtа de simціtоаре пеntрȣ impресiȣнiле лȣmineĭ шi totȣ d'оdatъ foarte nesimціtоаре пеntрȣ dȣрерiле mе-

капіче. *Magendi* a tъiatȣ кȣ ȣnȣ кȣцitȣ, Retina animaлелорȣ вiĭ шi aчeste animaлe n'aȣ арътatȣ nічĭ челȣ maĭ mікȣ semnȣ de dȣpepe. De aчеa, кîndȣ dъmȣ кȣiва o палmъ, елȣ «вede stелe» кȣmȣ zіче провербȣ; къчĭ o ловіpe кȣ mîna пe Retinъ, nȣ продȣче алтъ simцipe de кîtȣ вedepea лȣminеĭ stелелорȣ.

Este ȣnȣ верme кapе se apatъ пe кîmпȣ dȣпe плoaie (lombric). Aчestȣ animaлȣ e foapte foлositopȣ пentpȣ кîmпȣлȣ d'арътȣръ; însъ este віктimъ пentpȣ вine-faчepiлe кapе ne faче; къчĭ fie-кapе апъsape de плȣгȣ, taie mȣлцimi d'aчeштĭ вepmĭ. De aчеa fie-кapе цъpanȣ a пȣtȣtȣ вedea къ, кîndȣ taie ȣnȣ asemenea лimвpікȣ în doъ, къ fie-кapе вȣкатъ saлtъ кȣ ȣnȣ feлȣ de snasmȣ; însъ aчeste sълтърĭ nȣ sîntȣ продȣse пpin dȣpepe, къчĭ o жȣmътate a ȣnȣĭ animaлȣ nȣ noate se simtъ nічĭ o simцipe de dȣpepe. Броaska, къpia s'a tъiatȣ капȣ, saлtъ înкъ mȣлtȣ timпȣ кȣ пічіoapeлe; o insектъ nȣmitъ Mantis religiosa (евлавіoasъ) ръmеште пe omȣ кȣ пічіoapeлe eĭ, mъкapȣ къ iĭ s'a tъiatȣ капȣ. Kîndȣ se taie o лiniтoape în doъ, fie-кapе жȣmътate noatъ în апъ шi ȣnȣ asemenea animaлȣ чe'ĭ лinseште капȣ шi кoada, noate sъ їpъeaskъ înкъ лȣnĭ întpeцĭ.

O aлтъ sepie de oвsepваціȣnĭ se panoptъ лa крeштepea пъpцiлорȣ nepdȣte aлe ȣnȣĭ animaлȣ. Aшa s'a oвsepвatȣ къ ȣnȣĭ вepme, dȣпe чe iĭ s'a tъiatȣ капȣ шi кoada, iĭ aȣ кpeskȣtȣ din noȣ; aлтъ datъ s'a fъкȣtȣ din doъ жȣmътъцĭ, doĭ вepmĭ întpeцĭ. Dapȣ лa ȣnȣ aлtȣ вepme (nȣmitȣ Lumbricus variegatus) s'a oвsepвatȣ къ, dȣпe чe 'лȣ-a tъiatȣ în 26 вȣкъцĭ; nesto nȣцinȣ, dintpe aчeste 26 вȣкъцĭ s'a fъкȣtȣ 26 de animaлe întpeцĭ. Asemenea a арътatȣ esпepiinцa къ o лiniтoape кîndȣ sȣцe sȣnцe, noate чine-ва s'o taie în doъ кȣ foapfeчeлe шi лiniтoapea totȣ nȣ ва înчeta sъ sȣгъ, din контpa sȣцe înкъ maĭ вine, кȣmȣ zіче поnȣлȣ.

Este întpe insекte ȣna nȣmitъ Libelula saȣ «Demoiselle» кapе ape 12,000 de окĭ шi ape faкȣлtatea papъ, къ noate sъ sвoape nainte, îndъpъtȣ шi лa o napte. Aчestȣ animaлȣ este aшa de mîнкъчіosȣ în кîtȣ кîndȣ iĭ aпponie чine-ва пічіoapeлe къtpe гȣpъ, animaлȣлȣ 'шĭ mъnînкъ singȣpȣ пічіoapeлe; кȣ toate aчestea, s'a oвsepвatȣ къ dȣпe чe animaлȣлȣ 'шĭ-a mîнкatȣ пічіoapeлe, eлȣ ȣpmeazъ zвopȣлȣ лȣĭ ка кîndȣ nȣ'ĭ s'apȣ fi întîmплatȣ nimікȣ. Asemenea s'a въzȣtȣ în колекціȣnĭ de insекte, къ ȣneлe къpъвȣше ръпітoape, dȣпe чe iĭ s'a înгъpіtȣ кopпȣлȣ пȣindȣ-лe пe aче, totȣ aȣ ȣpmatȣ ръпіpea лорȣ шi aȣ mîнкatȣ камаpazii лорȣ. Asemenea s'a oвsepвatȣ къ ȣniлe каpaвȣше din лȣna лȣĭ Maiȣ, dȣпe чe пасеpiлe лe aȣ skosȣ maцeлe din вȣpтъ, totȣ ȣmвлъ кȣ zвopȣл лop pегȣлat; asemenea fак aлвiнeлe, къpopa s'a pȣптȣ вȣpta întpeagъ; aчeasta se oвsepвъ шi лa ȣnĭĭ neштĭ.

Aшa dapȣ вedemȣ къ Natȣpa n'a împъpтъшitȣ toate animaлeлe кȣ o къtъцime eквалъ a simцipeĭ dȣpepeĭ; anoĭ fiindȣ-къ sкоnȣлȣ simцipeĭ dȣpepeĭ este d'a пъstpa animaлȣлȣ de nepiкoлȣлȣ вieцeĭ, de aчеa e înвedepatȣ къ лa ȣnȣ animaлȣ лa кapе aчestȣ nepiкoлȣ nȣ esistъ, nічĭ dȣpepea nȣ esistъ.

În цenepe: кȣ кîtȣ ȣnȣ animaлȣ este maĭ înцeлeптȣ, кȣ atîtȣ simцipea dȣpepeĭ este maĭ mape лa dînsȣлȣ; aчeasta o вedem кeap лa omȣ. Кoпii a къpopa inteлiцenцъ este пȣцinȣ desвoлtatъ, simtȣ maĭ пȣцinъ dȣpepe de кîtȣ oamenii mapĭ; de aчеa кoпii potȣ sъ sȣfepe oпepaціȣnĭ хipȣpгiкaлe, кapе oamenii mapĭ aвia лe apȣ sȣfepi.

Noĭ oamenii вiĭ, nȣ штimȣ daкъ aктȣлȣ mopцiĭ este însoцitȣ кȣ atîta dȣpepe кȣmȣ 'шĭ imaцinъ mȣлцĭ. Къчĭ лa mȣлцĭ, fpiкa mopцiĭ, nȣ e aлtȣ nimікȣ de кîtȣ fpiкa ȣneĭ dȣpepĭ foapte mapĭ. Dapȣ вedemȣ къ mȣлцĭ oamenĭ mopȣ fъpъ sъ aiвъ nainte mъкapȣ ȣnȣ minȣtȣ de dȣpepe, пpeкȣmȣ aчеĭ чe mopȣ d'o aпoплeksie, saȣ de pȣптȣpa inimeĭ лa кapе moaptea пpoвine întp'o seкȣndъ шi fъpъ nічĭ o вeste. Asemenea nȣ штimȣ a ne esпліка: de чe кpeatopȣлȣ лȣmeĭ a ръspîndîtȣ atîtȣ dȣpepe în pегnȣлȣ animaлȣ? Чine-ва, кapе a oвsepвatȣ кȣmȣ вȣлtȣpȣлȣ omoapъ вpaвia кapе aпpins'o; кȣm iĭ pȣпe neneлe ȣna dȣпe aлta пe кîndȣ віктima stpігъ шi цinъ de dȣpepe, пȣtemȣ sъ ne întpeвъmȣ: de чe atîta dȣpepe în лȣme? Însъ aчеa кapе n'o штimȣ noĭ sъ ne esпліkъmȣ, noate sъ fie esпліkaвiлȣ пentpȣ o fiinцъ divinъ maĭ sȣnepioapъ шi maĭ înцeлeantъ de кît noĭ; atîta nȣmaĭ штimȣ вine къ sȣma dȣpepiлорȣ кapе esistъ în лȣme întpe oamenĭ, e mȣлtȣ maĭ mікъ de кîtȣ sȣma вine-faчepiлорȣ кapе simцipea dȣpepeĭ adȣче oameniлорȣ, opĭ ка вestitopȣлȣ nepiкoлȣлȣĭ de кapе eлe iĭ sкапъ, opĭ пpin simцȣлȣ плъчepeĭ кapе пpoдȣче înчetapea dȣpepeĭ. Kîndȣ sкoлapiĭ лȣĭ Sокpate aȣ intpatȣ în înкisoapea лȣĭ în zioa mopцiĭ saлe, eлȣ лea a zisȣ: «Domniлорȣ, simtȣ aкȣmȣ o плъчepe nesпȣsъ, къчĭ nȣ пȣteцĭ sъ въ înкinвiцĭ плъчepea чe ȣnȣ omȣ ape кîndȣ iĭ ia чine-ва лanцȣpiлe de fepȣ din пічіoapeлe saлe кapе 'лȣ-a stpînsȣ atîtȣ timпȣ.» Eatъ къ aчestȣ fiлosofȣ a пȣtȣtȣ sъ гъseaskъ кiapȣ în dȣpepe, ȣnȣ izвopȣ de плъчepe шi întp'adeвъpȣ, dȣpepea шi плъчepea sîntȣ doъ ideĭ кopeлatiвe, adeкъ ȣna nȣ noate sъ esiste fъpъ aлta, întoкmaĭ кȣm nȣ noate sъ esiste ziоa fъpъ noapte, saȣ лȣmina fъpъ ȣmвpъ.

Tіпъpitȣ în Tіпoгpafiea Колeцiȣлȣĭ Sf. Saвa.